

Suomenopettajat ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus tarpeellinen?

Suomenopettajat ry kiittää mahdollisuudesta lausua muutoksista oppimisen ja koulunkäynnin tukea koskevissa säännöksissä perusopetuslaissa ja muissa siihen liittyvissä laeissa.

Suomenopettajat ry pitää oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistusta tarpeellisena ja esityksen tavoitteita hyvinä. Esityksen tavoitteina on uudistaa tuen muodot valtakunnallisesti yhtenäiseksi ja selkeiksi, vahvistaa oppilaan oikeutta saada tarvitsemaansa tukea mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, vähentää hallinnollisen työn määrää sekä selkeyttää rahoitusperusteita. Suomenopettajat ry katsoo, että tavoitteiden saavuttamiseksi ehdotetut muutokset ovat pääasiassa hyviä, mutta niissä tulisi tarkemmin huomioida kielellistä tukea tarvitsevien monikielisten oppilaiden määrän kasvu.

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuelle määritelty kokonaisrakenne tarkoituksenmukainen?

Esityksessä tukitoimiin kuuluvat ennakoivat tukitoimet, oppilaskohtaiset tukitoimet sekä perusopetuksen oppimäärää ja opetussuunnitelman tavoitteita rajaavat toimet. Näiden lisäksi esityksen mukaan säädettäisiin, että opetuksen järjestäjän olisi varmistettava oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, jolla tarkoitetaan myös oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetusta ja pedagogisia ratkaisuja. Suomenopettajat ry pitää rakennetta pääosin tarkoituksenmukaisena ja nykyistä rakennetta selkeämpänä, mutta esityksessä ei oteta riittävällä tavalla huomioon jatkumoa varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, eikä esiopetuksen erityispiirteitä suhteessa perusopetukseen.

Onko ennakoivia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Esityksen mukaan ennakoiviin tukitoimiin kuuluvat ennakoiva tukiopetus, opetuskielen tukiopetus sekä erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Suomenopettajat ry pitää hyvänä, että esityksessä on huomioitu opetuskielen merkitys kaikessa oppimisessa ja tuen tarve opetuskielen kehittymiseen. Esityksessä sanotaan, että opetuskielen tukiopetus rinnastuu muuhun tukiopetukseen sen järjestämisen ja toteuttamisen osalta, mikä esityksen perusteella tarkoittanee, että opetuskielen tukiopetusta voidaan järjestää muun opetuksen lisäksi erillisillä tukiopetustunneilla tai -tuokioilla. Suomenopettajat ry tuo esille, että jo nykyisellään tukiopetuksen järjestäminen lukujärjestyksen ulkopuolella saattaa olla hankalaa. Nykytilanteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet määrääkin, että tukiopetusta voidaan antaa joko oppilaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella. Erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamisessa. Suomenopettajat ry toivoo, että tukiopetuksen järjestämiseen liittyvä joustavuus säilyy, mikä mahdollistaa yksilöllisiin tilanteisiin parhaiten soveltuvat ratkaisut antaa tukea.

Ehdotamme myös, että 20 a §:n 3 momentissa säädettäisiin, että opetuskielen tukiovetusta saivat esityksessä jo mainittujen lisäksi kaikki suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää opiskelevat oppilaat, jotka tarvitsevat kielellistä tukea oppimiseen. Rajaus, että opetuskielen tukiovetukseen ovat oikeutettuja ne, joilla ei ole riittävästi opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi, on liian tiukka. Emme myöskään pidä tarkoituksenmukaisena, jos tämä rajaa esiopetuksen oppilaat tuen ulkopuolelle, koska tukea tulee saada mahdollisimman varhain. Ehdotamme myös, että perusopetukseen valmistavan opetuksen ja perusopetuksen nivelvaiheeseen valmistetaan sellaista testimateriaalia, joka auttaa opettajia tunnistamaan oppilaan kielellisen tuen tarpeen määrä valmistavan opetuksen jälkeen.

Suomenopettajat ry epäilee, että esityksen ehdottamat ennakoivat tukitoimet eivät sovellu esiopetukseen samalla tavalla kuin perusopetukseen. Esiopetuksessa oppimisen tavoitteet asetetaan opetukselle, ei lapselle. Esiopetuksessa ei ole tuntijakoa, vaan esiopetusta on neljä tuntia koulupäivinä. Esiopetusta järjestää varhaiskasvatus tai perusopetus riippuen kunnan päätöksestä. Järjestäjästä riippuen työntekijät noudattavat eri työehtosopimuksia (kokonaistyöaika/opetusvelvollisuus). Esiopetuksessa esiopetusajan ulkopuolelle sijoittuvat tunnit vaikuttanevat lapsen maksuttomaan esiopetusaikaan ja täydentävän varhaiskasvatuksen maksuun. Lyhytaikaiset tukimuodot saattavat aiheuttaa jatkuvia hoitoaikasopimus- ja maksumuutoksia. Pedagogisesti tarkoituksenmukaisinta voi olla sekä esi- että perusopetuksessa, että tuki voidaan järjestää joko samanaikaisopetuksena tai joustavia ryhmittelyjä hyödyntämällä niiden oppituntien aikana, joissa kielellisen tuen tarve ilmenee. Suomenopettajat ry ehdottaa opetuskielen tukiovetuksen sijaan kielellisesti tuettua opetusta, jossa oppilas saa kielellistä tukea eri oppiaineiden opiskeluun työjärjestyksen aikana.

Suomenopettajat ry haluaa myös muistuttaa, että suomi toisena kielenä -opetus saatetaan nykyisinkin ymmärtää väärin tukimuodoksi, minkä vuoksi opetuskielen tukiovetus ja suomi toisena kielenä -opetus tulee selkeästi määritellä toisistaan erillisiksi, tukitoimeksi ja oppiaineen oppimääräksi. Pidämme tärkeänä varmistaa, ettei tukiovetuksella voi korvata suomi toisena kielenä -opetusta esi- tai perusopetuksessa. Esiopetuksessa suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen järjestäminen tulisikin määrätä opetuksen järjestäjälle velvoittavaksi.

Suomenopettajat ry pitää hyvänä, että opetuskielen tukiovetukseen tulee varata tunteja tarpeen mukaan.

Onko oppilaskohtaisia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

Ehdotuksen mukaan yleisopetuksen ryhmät muodostettaisiin niin, että yhden opettajan opettamassa perusopetuksen ryhmässä olisi enintään 5 oppilasta, jotka saavat erityisopettajan antamaa opettajan antamaa opetusta oppilaskohtaisena tukitoimena. Suomenopettajat ry pitää tavoitetta tärkeänä, mutta huomauttaa, että esityksessäkin todetaan, että ei ole olemassa tilastoa siitä, millä tavalla tuen oppilaat jakautuvat eri kouluittain. Alueesta, koulusta ja oppiaineesta riippuen opetusryhmien muodostamisesta voi tulla vaikeaa. Tiukka raja voi aiheuttaa myös sen, että oppilas ei pääse opiskelemaan omaan lähikouluunsa, vaan voi joutua tuen tarpeen ilmetessä vaihtamaan koulua, vaikka riittävä tuki olisi järjestettävissä myös omassa koulussa.

Esityksen mukaan perusopetukseen valmistavan opetuksen muodostamisesta päättäisi opetuksen järjestäjä. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilas saa tärkeitä valmiuksia esi- tai perusopetukseen siirtymistä varten, minkä vuoksi perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen (sekä esi- että perusopetusikäisille lapsille) tulee tehdä opetuksen järjestäjälle velvoittavaksi. Suomenopettajat ry pitää tärkeänä, että perusopetukseen valmistavaan opetukseen määritellään enimmäisryhmäkoko, joka olisi 8–10 oppilasta.

Onko teillä parannusehdotuksia esitysluonnokseen?

Suomenopettajat ry ehdottaa, että rahoitusarviossa otettaisiin huomioon varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opettajien koulutustarve suomi/ruotsi toisena kielenä opetukseen ja kielellisen tuen antamiseen. Tämän lisäksi Suomenopettajat ry ehdottaa, että rahoitusarviossa otetaan huomioon täydennyskoulutustarve kielitietoiseen pedagogiikkaan, jotta opetuksen järjestäjät voivat, kuten esityksessä edellytetään, varmistaa oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioivan opetuksen ja pedagogiset ratkaisut. Täydennyskoulutustarve on näkynyt aiemmin myös siinä esityksen esille tuomassa seikassa, että ensikielenään muuta kuin koulun opetuskieltä puhuvia oppilaita on saatettu siirtää erityisellä tuella pienryhmäopetukseen, vaikka tuen tarve olisi kielen oppimisessa.